

Fakulta strojní VŠB – TUO

Katedra automatizační techniky a řízení

Prostředky automatického řízení
2023
(Podklady pro poznámky)

doc. Ing. Jaromír Škuta, Ph.D.

1

Fakulta strojní VŠB – TUO

Katedra automatizační techniky a řízení

Přednáška č. 3
Akční členy a jejich pohony.
(ot. č. 22).

2

Fakulta strojní VŠB – TUO

Katedra automatizační techniky a řízení

Co se dovíte?

- Akční členy
- Pohony, struktura, řízení
  - DC motory
  - AC motory
  - Piezomotory
  - Cívky, magnety
  - ...
- ....
- (Ot. č. 22).

3

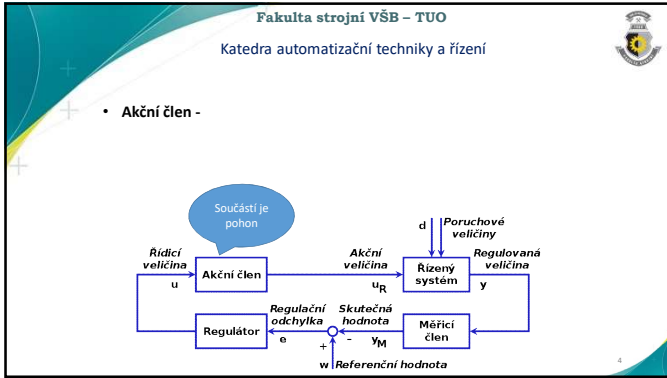

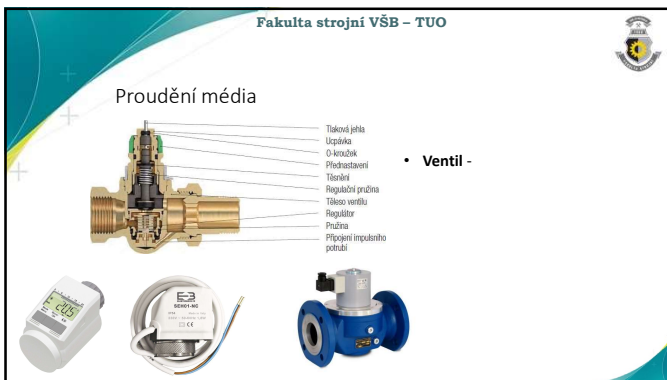

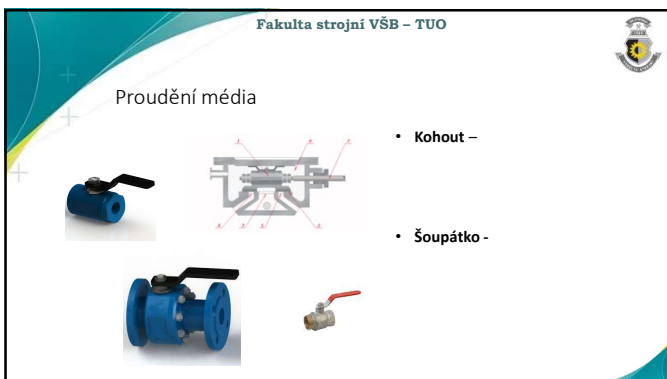

Fakulta strojní VŠB – TUO

Teplota

- Topná spirála –

Fakulta strojní VŠB – TUO

Průtok vzduchu

- Akčním členem v případě **průtoku vzduchu** ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Rotační pohyb

- Akčním členem v případě **rotačního pohybu** ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Lineární pohyb

- Pro akční členy realizující přímočarý pohyb ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Úhel natočení

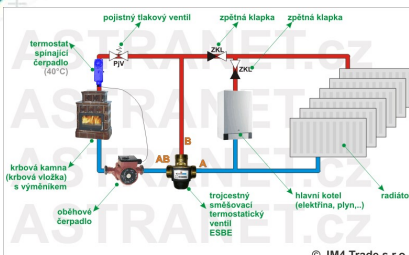

Fakulta strojní VŠB – TUO

Využití pohonů pro akční členy při regulaci

- Elektrický pohon,
- Topná spirála,
- Ventily,
- ....

© JM4 Trade s.r.o

Fakulta strojní VŠB – TUO

Pohony

- Pohony lze rozdělit ...
- Mechanické pohony mohou vykonávat ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Akční členy (příklad závisí na technologii)

- Regulační orgány pro ovládání průtoku plynů, par a kapalin

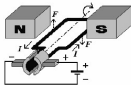

Fakulta strojní VŠB – TUO

Akční členy

- Elektrické pohony
  - podle tvaru
  - podle způsobu chlazení
  - podle krytí (odolnost proti vlhkosti, prachu, apod.)
  - podle napájecího napětí.

Fakulta strojní VŠB – TUO

Akční členy

Střídavé elektromotory

- jednofázové
  - synchronní
- třífázové
  - synchronní motor -
  - asynchronní motor -

Fakulta strojní VŠB – TUO

Asynchronní motory

Třífázový asynchronní motor je ...

Třífázový střídavý proud prochází ...

Většinou jsou cívky umístěny ve statoru. V rotoru je pak rotorové vinutí, ve ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Asynchronní motory

momentová charakteristika

M_2 = zábrnký moment
 M_n = jmenovitý (nominální) moment
 n_1 = jmenovitě otáčky
 n_s = synchronní otáčky

$n_2 = \frac{f}{p_p}$ - frekvence proudu
 - počet pólů

Fáze (cívky) asynchronního motoru můžeme ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Asynchronní motory

Asynchronní motory můžeme řídit:

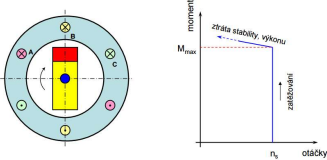

Fakulta strojní VŠB – TUO

Synchronní motory

Třífázové synchronní motory jsou konstrukčně podobné asynchronním. Rotorové póly jsou buď ...

Fakulta strojní VŠB – TUO

Jednofázové komutátorové motory

Asynchronní motor je rychlostně omezen frekvencí proudu. Např. pro elektrické nářadí tato rychlost nestačí.

Fakulta strojní VŠB – TUO

Stejnoseměrné motory

Podle buzení rozeznáváme:

Fakulta strojní VŠB – TUO

Stejnoseměrné motory

Motor s permanentním magnetem včetně momentové charakteristiky

Dřívější motor včetně momentové charakteristiky

Fakulta strojní VŠB – TUO

Komutátor

Komutátor je ...

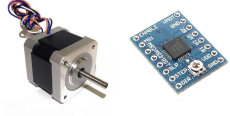

Fakulta strojní VŠB – TUO

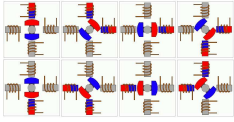
Krokové motory

Krokový motor je synchronní stroj, většinou napájený

Výhody

Nevýhodou

Fakulta strojní VŠB – TUO

Krokové motory

- Pasivní krokové motory
- Aktivní krokové motory
- Hybridní krokové motory
- Lineární krokové motory

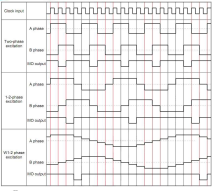

Fakulta strojní VŠB – TUO

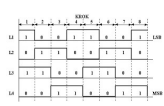
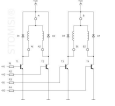
Krokové motory

Celý krok

Půl krok

Mikro krokování

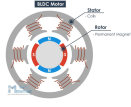
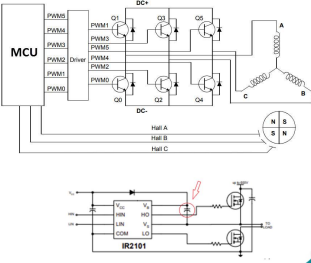

Fakulta strojní VŠB – TUO

BLDC motory

Fakulta strojní VŠB – TUO

Servopohon

- Serva
  - Servomotor zkráceně **servo** je motor pro pohony (většinou elektrické, ale existují také hydraulická, pneumatická či dokonce parní serva), u ...

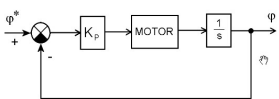

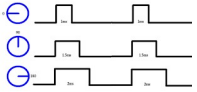

Fakulta strojní VŠB – TUO

Servopohon

Servomotor ,

Servo může být v pohybu:

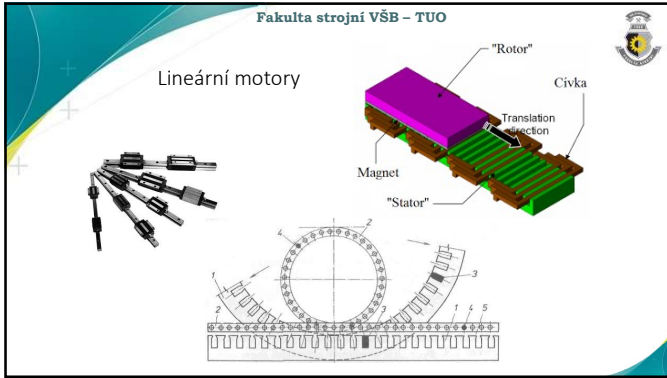

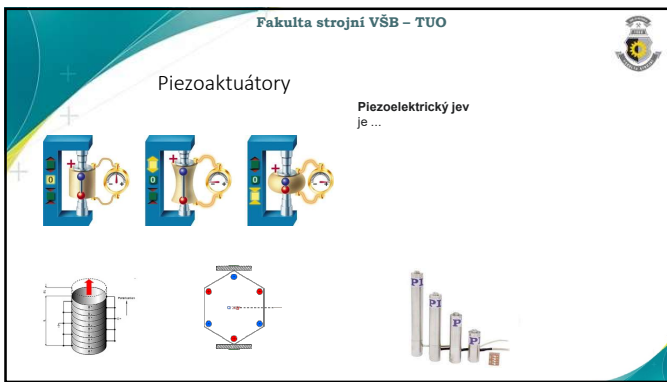

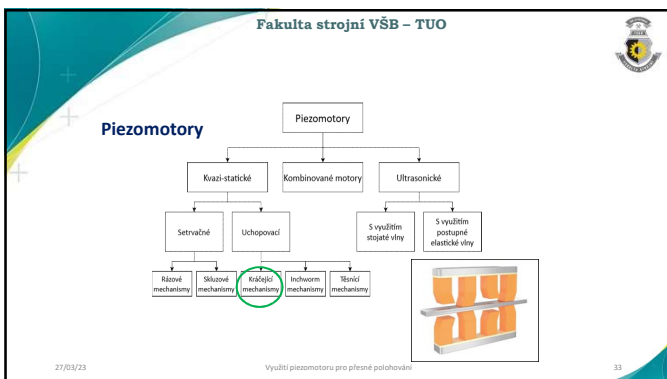

Fakulta strojní VŠB – TUO

Propojení komponent

27/03/23

Využití piezomotoru pro přesné polohování

34

Fakulta strojní VŠB – TUO

Elektromagnety

Elektromagnet je cívka s jádrem ...

27/03/23

35

Fakulta strojní VŠB – TUO

Katedra automatizační techniky a řízení

Co bylo obsahem přednášky

- Akční členy
- Pohony, struktura, řízení
  - DC motory
  - AC motory
  - Piezomotory
  - Cívky, magnety
  - ...
- ...
- (Ot. č. 22).

27/03/23

36

Fakulta strojní VŠB – TUO
Katedra automatizační techniky a řízení

Děkuji za pozornost ...

37
